

Måndagen den 25 april

Kl. 12.00

*Kompletteringsval till
utskott*

*Om Tjernobylolyckans
effekter för fiskevården*

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

1 § Kompletteringsval till utskott

Anf. 1 TREDJE VICE TALMANNEN:

Socialdemokratiska riksdagsgruppen har som suppleant i konstitutions- och näringsutskottet under Anita Modins ledighet anmält hennes ersättare Göran Dahlstrand.

Tredje vice talmannen förklarade vald till

suppleant i konstitutionsutskottet

Göran Dahlstrand (s)

suppleant i näringsutskottet

Göran Dahlstrand (s)

2 § Justerades protokollet för den 15 innevarande månad.

3 § Svar på interpellation 1987/88:220 om Tjernobylolyckans effekter för fiskevården

Anf. 2 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Hans Dau har frågat mig vilka åtgärder jag tänker vidta för att de positiva effekter som fiskevårdsområdena har på fiskevården inte skall raseras på grund av Tjernobylolyckan och om jag tänker vidta någon åtgärd för att ge en rättvis ersättning åt alla drabbade.

Regeringen ställer årligen medel till fiskeristyrelsens förfogande under anslaget Bidrag till fiskevård m. m. Från detta anslag, som under innevarande budgetår uppgår till 5 119 000 kr., lämnas bidrag bl. a. till fiskevård och till kostnader för bildande av fiskevårdsområden. Det statliga fiskevårdsbidraget har verksamt bidragit till en ökad fiskevård och förbättrade möjligheter för allmänheten att bedriva fiske.

Regeringen har i förordningen (1987:64) om ersättning för merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylolyckan till dem som för sitt

Prot: 1987/88:107
25 april 1988

*Om Tjernobylolyckans
effekter för fiskevården*

uppehälle är beroende av fiske, jakt, bär- eller svamplockning gett möjlighet till ersättning för sådana merkostnader och förluster till den som helt eller delvis försörjer sig på att fiska eller jaga till husbehov eller för försäljning, plocka bär eller svamp för försäljning, försälja fiskekort samt på att odla sättfisk för försäljning. Regeringen avlog den 28 januari i år en framställning från Västernorrlands fiskevattenägareförbund om ändring i förordningen så att ersättning skall kunna utgå till fiskeorganisationer som försäljer fiskekort.

Det finns i och för sig inte något hinder mot att bidrag lämnas till en medlem av en fiskevårdsförening eller en fiskevårdsområdesförening. Det kan således inte hävdas att medlemmar i sådana föreningar ställs sämre än andra. I båda fallen krävs emellertid att vederbörande skall vara beroende av försäljningen av fiskekort för sitt uppehälle, dvs. helt eller delvis försörja sig på sådan försäljning. Normalt torde de inkomster som uppkommer av fiskekortsförsäljning användas till fiskevårdsinsatser och inte för att klara vederbörandes försörjning.

Riksdagen har uttalat att de grupper vilkas försörjningssituation lidit direkt skada genom det radioaktiva nedfallet skall vara berättigade till kompensation. De bestämmelser om bidrag som finns och det beslut som regeringen fattade den 28 januari följer denna princip. Jag finner därför ingen anledning att ändra bidragsbestämmelserna.

Anf. 3 HANS DAU (m):

Herr talman! Jag får tacka jordbruksminister Mats Hellström för svaret.

Att i detta sammanhang tala om det statliga anslaget till fiskevård är helt vilseledande. Det har egentligen inte med problemet att göra. Detta anslag används ju bl. a. för bidrag till kostnaderna för att bilda fiskevårdsområden. Det är en helt annan sak än det jag avsåg i min interpellation. Bildandet av fiskevårdsområden motverkas genom regeringens ställningstagande i frågan om ersättning för minskad fiskekortsförsäljning på grund av Tjernobylolyckan.

Fiskenämnder, kommuner, länsstyrelser och organisationer runt om i landet – och även stäten, genom det anslag som jordbruksministern talar om – arbetar intensivt för att få fiskevattensägarna att sluta sig samman i fiskevårdsområden. Motståndet är ofta stort. Varför arbetar man då så intensivt för att få fiskevattensägarna att sluta sig samman? Jo, det är för att åstadkomma en bättre fiskevård, större fiskemöjligheter och större sammanhängande fiskevatten. Detta är till glädje för fiskevattensägarna, och framför allt ger det många andra människor, som eljest inte har kunnat fiska, möjlighet till det. Nu blir det faktiskt så, att de som inte har gått in i fiskevårdsområdena utan stått utanför får ersättning, medan de som har gått in inte får någon ersättning alls. Då säger jordbruksministern: De kan ju också få ersättning. Men det är ju fullständigt omöjligt, så som ett fiskevårdsområde bedrivs.

Jag frågar därför jordbruksministern: Tror jordbruksministern verkligen att det blir lättare att bilda fiskevårdsområden om man uppträder på det här viset? Tror jordbruksministern verkligen att man mot bakgrund av de intentioner som vi alla haft när det gäller arbetet med att bilda fiskevårdsom-

råden – och där är regeringen inräknad – i framtiden kommer att ha lättare att få gehör för sina synpunkter? Det tror inte jag. Jag tror att det blir ett ännu större motstånd, eftersom de som är emot områdena kan säga: Se hur de kommer att behandla er sedan ni väl har gått in i ett fiskevårdsområde!

I de befintliga fiskevårdsområdena får man ju sämre inkomster genom att ett mindre antal kort säljs. Men man får dessutom sämre möjligheter att sälja fiskekort i framtiden, eftersom man inte kommer att kunna bedriva samma fiskevård som förut.

I slutet av svaret säger Mats Hellström: "Normalt torde de inkomster som uppkommer av fiskekortsförsäljning användas till fiskevårdsinsatser och inte för att klara vederbörandes försörjning." Det uttalandet vittnar enligt min uppfattning om en okunnighet om förhållandena. Det är ju helt klart att detta med fiskevård och inkomster inte innebär någon motsättning – tvärtom. Kan man erbjuda bra fiske inom stora delar av Norrland – det område som jag känner till bäst – så får ju människorna ökade inkomster och möjligheter att bo kvar. De kan hyra ut stugor, de kan hyra ut båtar, de får möjlighet att sälja ortens produkter, och affärer etc. får större omsättning. Detta är helt enkelt en mycket verksam regionalpolitik, en av de få insatser som har lyckats.

Många ortsbor drabbas ju av den minskade försäljningen av fiskekort, och dessutom drabbas de av ett sämre fiske, vilket gör att de får mindre möjligheter till försörjning genom en ofta ganska viktig binäring.

Mats Hellström säger i sista delen av svaret:

"Riksdagen har uttalat att de grupper vilkas försörjningssituation lidit direkt skada genom det radioaktiva nedfallet skall vara berättigade till kompensation. De bestämmelser om bidrag som finns och det beslut som regeringen fattade den 28 januari följer denna princip."

Menar Mats Hellström verkligen att de som har gått samman i ett fiskevårdsområde, och som har drabbats av de problem som jag här berört, inte har lidit någon skada inom fiskevårdsområdet eller när det gäller vederbörandes yrkesutövning? Det är i alla fall inte uppfattningen hos många statliga tjänstemän som handlägger detta på länsstyrelserna att det förhåller sig så. Jag nämner som exempel Gävleborgs län, där man har tytt bestämmelserna så, att det var det enda rimliga att fiskevårdsområdena skulle få ersättning. Nu har ni satt stopp för det också. Jag talade med en ansvarig tjänsteman från Umeå som sade att det var djupt beklagligt att man har intagit den här ståndpunkten. Dels kommer det att drabba människor i dag, dels kommer det att få skadeverkningar i framtiden.

Jag skulle verkligen vilja uppmana Mats Hellström att se till att regeringen omprövar sin inställning. Jag tycker det är helt klart att ni inte har följt riksdagens beslut, utan ert ställningstagande går emot detta.

Anf. 4 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! När det gäller den kompensation som givits med anledning av Tjernobylolyckan har det svenska samhället, regeringen och den svenska riksdagen mycket generöst ersatt de skador som uppstått för enskilda individer i fråga om försörjningen. Vi har närmast i löpande räkning betalat mycket stora belopp för att kunna klara exempelvis den hårt drabbade samebefolkningens försörjning. Vi har också vidgat den krets av grupper som

Prot. 1987/88:107
25 april 1988

*Om Tjernobylyolockans
effekter för fiskevården*

kan få ersättning. Jag har räknat upp ett antal av de grupper som kan vara beroende av fiskekortsförsäljning och annat. Det kan gälla svampplockning och sådant som man i Norrlands inland kan uppleva som viktigt, men som inte upplevs som lika viktigt söderöver, det kan gälla jakt eller fiske för husbehov eller plockning av bär osv. Det rör sig om människor som beträffande sin försörjning har drabbats av Tjernobylyolockan, och det är där gränsen är satt. Detta gäller icke fiskevårdsområden, vilket Hans Dau borde ha kunnat uppfatta vid det här laget:

Det angrepp som Hans Dau just nu gjorde när han påstod att vi inte skulle följa riksdagens beslut förvånar mig, särskilt som hans eget parti – jag vet inte om Hans Dau möjligen röstade emot sitt parti, vilket ju kan förekomma – inte ens ville gå så långt som vi nu har gjort. Jag syftar på riksdagens uttalande att de grupper vilkas försörjningssituation har lidit direkt skada skall vara berättigade till kompensation. Den möjlighet som vi ger fiskekortsförsäljare som lider skada i sin försörjning ville alltså inte moderaterna vara med om.

Nu frågar Hans Dau om jag inte skall gå ännu längre. Då vet jag inte riktigt var den politiska logiken finns – beträffande vad man röstar för i riksdagen och vad man sedan kräver av regeringen.

Den gräns som är satt innebär att ersättning ges till de människor som för sin försörjning är beroende av plockning av bär och svamp samt jakt eller fiskekortsförsäljning. Det är alltså inte så, Hans Dau, att de som är medlemmar i en fiskevårdsförening skulle vara sämre ställda än andra som för sitt uppehälle behöver fiskekortsförsäljning. Principen är att de enskilda människorna får stödet – däremot inte en fiskevårdsorganisation.

Anf. 5 HANS DAU (m):

Herr talman! Att det har utgått generösa bidrag t. ex. till samer, som är helt beroende av inkomster från sådan här verksamhet, är väl helt i sin ordning. Men det har också utgått generösa bidrag till sådant som man kan diskutera, t. ex. bärplockning, vilket har väckt stor uppmärksamhet. Det skall vi kanske inte diskutera här, utan det kan andra ha anledning att ta upp.

Däremot måste man bli förvånad när jordbruksministern säger att ersättningen skall gälla människor. Är då inte de som har anslutit sig till en fiskevårdsförening också människor? De har anslutit sig på myndigheters och organisationers enträgna uppmaning och med anslag av staten. Sedan är de kanske ännu mer beroende av detta för sin försörjning, just genom att man lyckats få fram ett bra fiske. Det kan bli stora, sammanhängande fiskeområden genom en fiskevårdsförening, i stället för de splittrade områden som fanns förut, då man ibland behövde köpa 10 fiskekort om man ville fiska i en hel sjö eller ett helt vattendrag. Nu räcker det med att lösa ett enda fiskekort. Det har också lagts ner pengar på en effektiv fiskevård, vilket har medfört att mer folk kommit till bygden. På det sättet har människor blivit beroende av den här verksamheten för sin försörjning. Det har blivit ett uppsving, och man har i stor utsträckning kunnat stanna kvar på hemorten tack vare detta.

Jag vill inte påstå att människorna lever enbart på den här verksamheten, men den är en mycket viktig del av försörjningen. I glesbygd finns det ju ofta ett antal olika försörjningsmöjligheter som gör att man över huvud taget kan stanna. Jag tycker det är näst intill förnedrande att säga att den här frågan

inte berör människor – som om fiskevårdsområden skulle vara något abstrakt som inte alls har med människor av kött och blod att göra. Det är ju precis tvärtom.

Jag har varit med och bildat några fiskevårdsområden. Det är ett stort arbete som har lagts ned på att få människor att ställa upp på den här verksamheten och inse fördelarna. När de börjat göra det, då säger jordbruksministern att riksdagen inte har beslutat om någon ersättning! Det märkliga är att de jurister på länsstyrelsen som skall fördela de här pengarna tycker att förhållandet är djupt olyckligt, och de har t. o. m. fattat beslut som gått tvärtemot reglerna, ända till dess att man nu har fått ytterligare förklaringar om att man inte får göra på det sättet. Det drabbar människorna i dessa fiskevårdsföreningar.

Anf. 6 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Förvisso är fiskevårdsorganisationer viktiga, men ersättning för de skador som åsamkats genom Tjernobylolyckan utgår till de individer som drabbats och icke till organisationer. Det tycker jag är en ganska naturlig distinktion. Härvid utgår man också från de beslut som riksdagen har fattat.

Hans Dau återkommer och vill vidga ersättningen efter Tjernobylolyckan så att den skall kunna ges också till organisationer. Men när den här frågan var uppe i riksdagen ville Hans Daus parti "snäva in" och inte gå så långt som riksdagen gjorde. Då måste jag fråga: Gick Hans Dau emot sin riksdagsgrupp? Det är möjligt att han gjorde det – det kan vara fullt rimligt. Men annars har jag svårt att förstå att Hans Dau nu vill att regeringen skall gå längre. När frågan behandlades i riksdagen ville ju hans parti inte gå lika långt som regeringen och riksdagsmajoriteten var beredda att göra.

Anf. 7 HANS DAU (m):

Herr talman! Jordbruksministern vidhåller att det gäller individer och inte organisationer. Jag vill påstå att det inte står någonstans i riksdagsbeslutet att anslag inte kan ges via en organisation – det är vad det handlar om. En organisation i sig är ju ingenting, utan det är människorna i organisationen det gäller. Jag tycker inte att det är fråga om att vidga det hela.

Moderaternas kritik har varit berättigad i många fall. Detta gäller t. ex. bärplockare i Norrbotten, där det har hänt ganska fantastiska saker. Det är emellertid inte den saken vi är här för att diskutera.

Man kan kritisera mycket av det som har hänt. Jag vill dock inte säga att någon har gjort fel. Det är fråga om ett fel, men det har gjorts omedvetet. Man har misslyckats och inte trott att människor skulle vara så hänsynslösa som de många gånger har varit. När det gäller ersättningar finns det alltid de som utnyttjar situationen och inte uppför sig anständigt.

Man skall emellertid inte ställa individer mot organisationer. Både Mats Hellström och jag, tror jag, har varit för att individerna skulle gå in i den ifrågavarande organisationen. I och med att de gör det ställs de åt sidan och drabbas i sin försörjning. Länsstyrelsens tjänstemän och andra har liksom jag sagt att det är helt klart att detta kommer att släpa med på ganska lång sikt. Vi kommer att få svårare att bilda organisationer så som vi vill. Det kommer förmodligen att bli svårare för människorna i de glesbygder det handlar om

Prot. 1987/88:107
25 april 1988

*Om Tjernobylolyckans
effekter för fiskevården*

att kunna stanna kvar i hembygden och få en anständig försörjning.

Jag tycker fortfarande att ni skall ta ställning för något annat. Det rör sig om väldigt litet pengar. Såvitt jag förstod rörde det sig om några hundra tusen kronor i Gävleborgs län. Det är inte fråga om mer i de andra länen heller. Egentligen handlar det bara om fyra län.

När det gäller de pengar som har gått ut i ersättning efter Tjernobylolyckan, så är dessa pengar en "baggis". De är emellertid mycket betydelsefulla, inte minst för att folk skall kunna känna att dessa organisationer, som vi vill ha, har myndigheternas gillande och stöd. Vi måste också göra allt vi kan för att folk skall kunna bo kvar i de här områdena.

Anf. 8 Jordbruksminister MATS HELLSTRÖM:

Herr talman! Får jag upprepa det som jag sade tidigare. Det är faktiskt viktigt att det upprepas. Länsstyrelserna skall inte behandla medlemmar i en fiskevårdsorganisation sämre än andra individer, som för sin försörjning är beroende av fiskekortsförsäljning.

Jag sade det i mitt interpellationssvar, och det är helt klart. De medlemmarna skall icke ställas i en sämre situation. Länsstyrelserna skall behandla dem på samma sätt som andra som är beroende av fiskekortsförsäljning. Det är den princip man skall tillämpa och jag utgår ifrån att man gör det på länsstyrelserna.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1987/88:L10-L14 till lagutskottet

5 § Föredrogs men bordlades åter

Skatteutskottets betänkanden 1987/88:29, 30, 32 och 34

Justitieutskottets betänkanden 1987/88:31, 35 och 37

Lagutskottets betänkanden 1987/88:20, 26 och 29

Utrikesutskottets betänkande 1987/88:20

Försvarsutskottets betänkande 1987/88:9

Utbildningsutskottets betänkanden 1987/88:18 och 19

Trafikutskottets betänkanden 1987/88:17 och 21

Jordbruksutskottets betänkande 1987/88:19

Näringsutskottets betänkanden 1987/88:24, 25 och 31

6 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

med anledning av prop. 1987/88:164 om vissa frågor inför allmän fastighets-
taxering år 1990

1987/88:Sk52 av Agne Hansson m. fl. (c)

1987/88:Sk53 av Knut Wachtmeister m. fl. (m)

1987/88:Sk54 av Kjell Johansson m. fl. (fp)

Prot. 1987/88:107

25 april 1988

7 § Kammaren åtskildes kl. 12.18.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Olof Marcusson